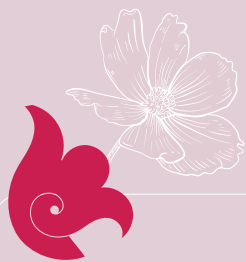

سخن سردبیر

زهرا باقری

کد ۴۰۲ مدیریت آموزشی

معماران فرهنگی و تربیتی

در جهانی که تعلیم و تربیت، شالوده رشد و تعالی هر جامعه‌ای است، نقش دانش‌آموختگان علوم تربیتی به‌عنوان معماران فرهنگی و تربیتی بیش از هر زمان دیگری برجسته شده است. این شماره نشریه، که به همت انجمن علمی علوم تربیتی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) پردیس خواهران تدوین شده، تلاشی است برای معرفی جایگاه هرچه بیشتر این رشته و نگاهی چند بعدی به جنبه‌های گوناگون آن.

رشته علوم تربیتی نه تنها در مسیر گشودن راه‌های تازه برای آموزش و تربیت، بلکه در ساختن زیرساخت‌های فکری و فرهنگی جامعه نقش کلیدی دارد. از تحلیل فلسفی و روان‌شناختی رفتارهای انسانی تا طراحی نظام‌های آموزشی و سیاست‌گذاری، این حوزه گستره‌ای بی‌پایان از پژوهش و عمل را در اختیار ما قرار می‌دهد.

در این شماره، مطالبی گردآوری و نگاشته شده است که هر یک پنجره‌ای تازه به افق‌های پیش‌رو می‌گشاید. از تجربه زیسته اساتید گران‌قدر تا نقدهای علمی و پیشنهاد‌های راهبردی، تلاش کرده‌ایم بستری فراهم آوریم تا دانشجویان و علاقه‌مندان بتوانند از این دانش بهره‌مند شوند و در مسیر توسعه فردی و اجتماعی گامی مؤثر بردارند.

این نشریه، حاصل جست‌وجویی است در لابه‌لای اندیشه‌ها، تجربه‌ها و رویاهای کسانی که دغدغه‌شان روشن‌تر کردن چراغ فهم و آگاهی در دل‌های فرداست. اینجا، واژه‌ها تنها ابزار انتقال معنا نیستند؛ بلکه پلی‌اند میان ذهن‌هایی که می‌خواهند جهان را بهتر بفهمند و کسانی که در پی ساختن جهانی بهترند.

امیدواریم این نشریه، نه فقط نوشته‌ای بر صفحه‌ای سفید، که پنجره‌ای باشد به سوی افقی که در آن، تربیت و آموزش چراغ راه آینده می‌شود.

از خوانندگان عزیز دعوت می‌کنیم

که با رویکرد نقادانه و نگاهی جست‌وجوگر،

این مسیر را همراه شوند.

باشد که این تلاش کوچک

گامی باشد در مسیر بزرگ

ساختن فردا.

تجرباتی

فصلنامه «تربیتی»، شماره اول از مستان ۱۴۰۳
دانشگاه امام صادق (علیه السلام) | پردیس خواهران

صاحب امتیاز: انجمن علمی

علوم تربیتی دانشگاه امام صادق (علیه السلام)
پردیس خواهران

مدیر مسئول و سردبیر: زهرا باقری

ویراستار: الهه رضوانیان

هیئت تحریریه: زهرا باقری، زهرا رحیمی،

الهام عسگریور، مریم بذرافشان، زهرا

عصار و زهرا میرزاده

گرافیک و صفحه‌آرا: نفیسه رستمی

«علوم تربیتی» میان خنده و آه

نویسنده: زهرا رحیمی، کد ۴۰۱ علوم تربیتی

اینجا تهران است. جایست شامل:

تاجر و دزد و دکتر و بیکار
بحث‌های سیاسی و گله‌ها
لاغر و چاق و سالم و بیمار
بحث تبعیض‌ها و فاصله‌ها
یک نفر غرق در سطور کتاب
یک نفر هم کنار او در خواب

اینجا تنها شهریست که در آن پیاده‌ها حتماً از وسط خیابان رد می‌شوند و ماشین‌ها حتماً روی خط عابر پیاده می‌ایستند. صدای مرا از شهرک غرب می‌شنوید و اینجا از محدود مکان‌های مذهبی در غربی‌ترین منطقه‌های تهران است. یعنی دانشگاه امام صادق (ع) جایی که معتقد است: ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند بچه جان درس بخوان دیپلمه‌ها بیکارند اینجاست که باید به جدید الوردی‌ها گفت:

به این رها شدن از کنکور دل مبنند این بار می‌برند که دانشجوییت کنند!
اینجا جایست که برخی دانشجویان فقه و حقوقش رویای افلاطون شدن، دانشجویان فیلسوفش رویای سقراط شدن و ما تربیتی‌ها رویای.....! چرا ما معلم و مربی مشهور نداریم؟ خلاصه که همه به خیال خودمان، «ابوعلی سینا» و «ابوریحان بیرونی» هستیم برای خودمان! و طبیعتاً هر کس خربزه eating پای لرزش هم sitting! معلوم است که ابوعلی سینا شدن بی‌دردسر نیست و از همین بدو ورود باید سلام گفت به ۹ ترم تحصیلی و چهار سال و نیم تلاش. دانشجوی زبان بسته باید از همین اول کار بگوید: درد و نفرین... درد و نفرییبیییی! اما به هر حال تور دانشجویی به راهه. دانشجو در طول تحصیل سفری به دانشگاه‌های آکسفورد و کمبریج با گذراندن ۲۴ واحد انگلیسی‌دانه، در همون حال stuff را collect کرده سپس مستقیم به قم مشرف شده و با خواندن ۵۷ واحد معارف اسلامی، دست به دامن حضرت معصومه (ع) می‌شویم که: ابتدا گردان delete بار گناه ز ابتدای زندگی تا end راه و ارشاد و راهنمایی می‌شویم که:

الا یا ایها الطلاب ناشی
علیکم بالمتون لا بالحواشی

سپس باید درودی عرض کرد خدمت ۱۴ واحد درس پایه و ۶۴ واحد درس تخصصی که از کهکشان‌ها، جهان‌ها، قاره‌ها، کشورها و شهرهای دور و نزدیک تشریف فرما شده و با قدوم مبارکشان، زندگی دانشجویی ما را مزین کردند. امید است تشریف فرمایی این عزیزان، موجب شادی و خرسندی روح عزیزان سفر کرده ما شود و صبری ایوب‌وار و یعقوب‌وار برای خود مسألت می‌کنیم. از همین تربیون باید خدمت آن‌ها عرض کرد که: تا درودی دیگر دو صد بدود! در ادامه باید سه صد درود نیز عرض کرد خدمت آن مهمان‌های ناخوانده و آن قدم‌های نورسیده، همان ۱۰ واحد اختیاری که نامش اختیاری است اما دانشجوی زبان بسته مجبور است! می‌فهمید! مجبور.... اینجاست که باید بگوییم ای دانشگاه:

ما را به واحدهای اجباری هم که شده فارغ التحصیل کن
خیری ندیده‌ایم از این اختیارها
جمعاً می‌شود ۱۹۹ واحد ناقابل که قابل عمر و جوانی دانشجوی محترم را هم ندارد که حالا

مهارت‌های کلیدی در رشته علوم تربیتی

تهیه و تنظیم: مریم بذرافشان، کد ۴۰۲ علوم تربیتی

هر دانشجویی فارغ از اینکه در چه رشته‌ای تحصیل کند نیاز دارد تا مهارت و توانایی‌هایی را در خودش توسعه دهد از جمله شیوه‌های مطالعه، تفکر دقیق و منطقی، قدرت فهم و تحلیل حوادث. اگر دانشجوی علوم تربیتی بخواهد یک معلم تاثیرگذار باشد لازم است تا مهارت‌هایش را بهبود بخشد و برای توسعه و بروز آن‌ها تلاش کند. یکی از مهم‌ترین مهارت‌ها می‌تواند مهارت ارتباطی قوی، درک و متقاعد سازی، فن بیان صحیح و مناسب و شنونده فعال بودن باشد (یک گوشش در نباشد و گوش دیگرش دروازه..). دانشجوی علوم تربیتی اگر بخواهد یک معلم تاثیرگذار باشد لازم است مهارت خلاقیت و ابتکار خودش را بهبود ببخشد و ایده‌های خلاقانه و نوآورانه در فرایند آموزش داشته باشد، با تکنولوژی و علم روز آشنایی داشته باشد. آشنایی با روش‌های نوین تدریس و استفاده از ابزارهای دیجیتال می‌تواند به بهبود کیفیت آموزش کمک شایانی کند. همچنین، یک معلم خلاق، باید محیطی را ایجاد کند که در آن دانش‌آموزان به تفکر انتقادی و حل مسائل تبدیل شوند. اگر بخواهد یک مشاور ماهر باشد نیاز است تا مخاطبش را درک کند و شنونده فعال باشد. ایجاد ارتباط مشترک و برپایه اعتماد از کلیدی‌ترین عوامل موفقیت در مشاوره است. البته این‌ها نمونه‌ای از خانواده‌ی بزرگ علوم تربیتی هستند و قطعاً موارد بیش از این‌ها هم هست که می‌شود به آن‌ها توجه کرد. خلاصه به یاد داشته باشیم که مسئولیت ما فراتر از آموزش دانش‌آموزان است؛ و در واقع باید بتوانیم به ساختن آینده‌ای بهتر برای جامعه کمک کنیم. با این مهارت‌هاست که دانشجویان علوم تربیتی می‌توانند در رشد و توسعه فرایندهای آموزشی و تربیتی نقش آفرینی کنند و موجب پیشرفت کیفیت در جامعه شوند.

عینک من را قرض بگیرد!

ساختمان سفید از زاویه‌ای دیگر

نویسنده: زهرا میرزاده، کد ۴۰۰ علوم تربیتی

از همان بدو ورود به دانشگاه، یک ساختمان تک طبقه، توجهم را به خود جلب کرد. اولین نکته جذاب این عزیز جان برای من شباهتش با یک ساختمان سفید رنگ در واشنگتن آمریکا بود (البته که استغفرالله، زبانم لال، بلا تشبیه) وقتی هم که شعله این تشبیه ناحب را در مغزم با شیلنگ فشار قوی آتش نشانی خاموش کردم هر چه کردم نتوانستم با دیدن این ساختمان یاد حال و هوای دهه ۶۰ و اتوبوس اعزام رزمندگان و پلاکارد نویسی و شعارنویسی نیفتم، بعدها متوجه شدم ذهنیت من با خیلی از عزیزان دانشجوی دیگر یکی بوده. اما بیایید از روی ظاهر ساختمان قضاوت نکنیم و به عمق فعالیت‌های درون ساختمان هم‌نگاهی کنیم. با نگاه علمی و عمقی نگر (تلاش برای شکسته نفسی با شکست مواجهه شد) می‌خواهم علل برخی از رفتارهای معاونت مستقر در ساختمان سفید را برایتان بازگو کنم.

❑ مواجه شدن دانشجویان دارای مسئولیت در تشکلهای و انجمن‌ها با واژه‌های "ته"، "تمی شود"، "تمی توانیم"، "تمی توانید" به منظور قوی شدن دستور زبان در بخش فعل نهی و نفی به علاوه مواجه شدن با واقعیت بی‌رحم جهان خارج از دانشگاه

❑ اعلام کمبود بودجه برای انجام هرگونه فعالیت غیر ضروری و ضروری دانشجویان به منظور ایجاد زمینه تمرین برای قناعت و خلاقیت در شرایط سخت

❑ برگزاری جشنواره‌های غذا و لباس بهاره و پاییزه برای بی‌نیازی دانشجویان از کوچکترین تردد در خیابان‌های شهر جهت تهیه اقلام مورد نیاز

❑ ثبت تمامی فعالیت‌های انجام شده انجمن‌ها، تشکلهای به منظور یکپارچه‌سازی و متمرکزسازی فعالیت‌ها و گمنام‌اندن سایر گروه‌ها برای ثواب بیشتر این فقط بخشی از فعالیت‌های معاونت مستقر در ساختمان سفید است که کمی هم بیشتر از نیاز فرهنگی دانشگاه و دانشجویست (قطعاً و حتماً)

خلاصه که هرگاه احساس کردید نسبت به این ساختمان نقدی دارید می‌توانید عینک من را قرض بگیرید و همه چیز را از لنز آن ببینید. به شما قول می‌دهم حالتان کمی بهتر خواهد شد.

نهایتاً چانه هم بزنی میشود ۱۶۹ واحد که دیگر قیمت خرید آموزش دانشگاه و وزارت علوم است! که اینجا باید بلا نسبت خدمت دانشجوی عرض کرد که:

دو سه مثقال خریّت ز خران چیزی نیست آدمی هست که الحق دو سه خروار خر است و این تازه اول کار است! ۱۰۲۴ ساعت ناقابل دروس معارف اسلامی و عمومی که اجباراً اختیاری تمام رشته‌هاست! از لرزاندن بدن فردوسی و حافظ و سعدی در قبر با واحد زبان و ادبیات فارسی و تا شکستن رکورد آرنولد در تربیت بدنی و تا گذراندن واحد تدبیر زندگی که دانشجوی فلک زده در نهایت هم نمی‌داند چگونه زندگی‌اش را تدبیر کند تا اندیشه اسلامی یک تا شش و گذری به افکار شهید مطهری و متکلمین و اشاعره و کلام تا منطق و اخلاق و تفسیر قرآن و اصول فقه و تاریخ.

سلامی عرض می‌کنیم به روح پرفتوح سقراط، بقراط و سایر فامیل‌های وابسته و باید خطاب به آن‌ها گفت: «من حالا چیزی ندارم باشه برای بعداً».

و می‌رسیم به بخش جذاب ماجرا (البته از منظر آموزش دانشگاه) گذراندن ۲۵۶ ساعت صرف و نحو و هم‌زمان با زبان انگلیسی به امید آنکه در نهایت تنها دستاورد دانشجوی، «هلوُمُ علیکم» نباشد...!

با عرض ادب به شهیدان صدر، مطهری، علامه طباطبائی و حوزوی‌های محترم در دروس معارفی و excuse ای نسبتاً محترمانه خدمت دانشگاه کمبریج و آکسفورد بابت خلق زبان انگلیسی جدید

توسط دانشجویان و همچنین نگاهی نسبتاً نامحترمانه و نقادانه به فروید، مزلو و... که

گرچه حرف‌های غیرمنطقی می‌زنند اما نظریه‌ای از آن‌ها از واحدهای درسی ما حذف

نشده است! خلاصه که دانشجوی علوم تربیتی این دانشگاه، موجودی است

معلم، حوزوی و اروپایی و در پایان کارشناسی باید چراغ‌ها را خاموش کرد،

دستمال‌ها آورد و از سویدای دل صدا زد: نشست‌هام به کارشناسیم نگاه

می‌کنم. واحدها آه می‌کشند! تو از کدام سو می‌رفتی؟ البته که آن

مدرک علاوه بر در کوزه گذاشتن و آبش را خوردن به کارهای دیگر

هم می‌آید. با این حساب، دانشجویهای حومه‌ی امام صادق باید

سر به سجده فرو آورده و شکر کنند ایزد منان را بابت ۱۴۰ واحد

که هر ترمی پاس می‌شوند ممد تحصیل است و چون مشروط

می‌شود، مفرح آموزش! پس در هر سال تحصیلی دو نعمت

است و هر نعمت را شکری واجب! خلاصه که به خیال خودمان

شیخ‌هایی شدیم عجیب و نادر از آن شیخ‌هایی که:

مرغ نر را خروس می‌گویند زن نو را عروس می‌گویند

قاف است که قبل حرف کاف است دو نقطه بر روی حرف قاف است

دیوار همیشه رو به بالاست امروز همیشه قبل فرداست

به هر حال از کرامات شیخ ما این است شیره را خورد و گفت شیرین است!

در نهایت دانشجوی جماعت به این نتیجه می‌رسد که بارش حق را در اشعار عبید زاکانی می‌توان مشاهده کرد که:

نه درس به کار آید و نه علم ریاضی نه قاعده مشق و مستقبل و ماضی

نه هندسه و رسم و مساحت اراضی خواهی که شوی مجتهد و حاجی و قاضی

رو مسخرگی پیشه کن و مطربی آموز صد سال اگر درس بخوانی، همه هیچ است

احتمالاً بعد از خواندن این متن با صدایی خش‌دار و دیدگانی گریان زمزمه می‌کنید:

"بگذار تا بگیریم چون ابر در بهاران" برای برگرداندن روحیه از دست رفته و جلوگیری از جاری شدن

سیلاب اشک‌هایتان باید با لیخندی معنادار بگوییم: این گوی دانشجویی و

این میدان تجربه دانشگاه بروید، ببینید، تجربه کنید، و در نهایت به این

نتیجه برسید که این سخنان آمیخته به چاشنی غلو و اغراق است یا

تلخی حقیقت؟ بالأخره زیست دانشجویی به کمی هیجان هم نیاز دارد:)

گپ وگفتی با استاد تربیت

نویسنده: الهام عسگریور، کد ۴۰۰ علوم تربیتی

نخستین گفتگو از شماره اول نشریه را به صحبت با خانم دکتر رحمانی که هم از اساتید دانشگاه هستند و هم مسئول بخش گزینش دانشگاه، شروع کردیم. استاد رحمانی به اخلاق بسیار خوب، سختگیر و جدی بودن در مسائل درسی شناخته می‌شود و دیگر اساتید هم به اهمیت داشتن نظم برای ایشان تاکید می‌کنند. در این سطور گفت‌ووشنودمان با استاد عزیز سرکار خانم دکتر رحمانی را تقدیم تان می‌کنیم.

□ خودتان را معرفی کنید و بفرمائید چه شد که شما رشته مدیریت آموزشی را انتخاب کردید؟

رحمانی هستم، دکتری مدیریت آموزشی و استاد دانشگاه امام صادق (ع). لیسانس رشته ریاضی را گرفته بودم و با وجود علاقه زیاد به این رشته، چون متوجه شدم نهایتاً، رشته ریاضی، به اثبات یکسری فرمول ختم می‌شود، رفتم دنبال پیدا کردن رشته‌ای که با خواندنش هم در زندگی فردی و هم اجتماعی، مفیدتر باشم که با رشته علوم تربیتی آشنا شدم و بعد از بررسی این رشته خیلی از آن خوشم آمد و وارد این حوزه شدم که بتوانم در زمینه تعلیم و تربیت کار کنم.

□ درمورد ماهیت رشته علوم تربیتی از شما سوالی داشتیم، یک مقدار از حال و هوای این رشته به ما بگویید.

رشته علوم تربیتی ماهیتاً وارد حوزه تعلیم و تربیت می‌شود و این رشته در دانشگاه ما با دغدغه تعلیم و تربیت اسلامی، درس ارائه می‌شود و کسی که می‌خواهد وارد این رشته شود از یکسو لازم است در حوزه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توانمند شود، از سویی دیگر به جهت کار در مدارس لازم است بتواند با افراد مختلف ارتباط داشته باشد و همچنین با زیر بنای فلسفی آموزش و پرورش در جامعه اسلامی آشنا باشد، به خاطر همین است که این رشته سه گرایش اصلی دارد:

۱. بحث‌های مدیریتی با نگاه آموزشی
۲. بحث‌های روانشناسی، رفتار سازمانی
۳. فلسفه تعلیم و تربیت (زیربنای رشته)

□ از فضای شغلی که در آینده پیش روی بچه‌های علوم تربیتی است، برابان بگویید.

بستگی دارد که چقدر بخواهند ادامه تحصیل دهند، ولی من معتقدم اگر بچه‌ها باعلاقه درسشان را بخوانند، فضای شغلی مناسبی پیش‌رویشان است، اگر علاقه به کار در مدارس دارند، به عنوان معلم یا معاون پرورشی یا فعالیت‌های پژوهشی می‌توانند وارد مدارس شوند. اگر علاقه به کار در حوزه علوم انسانی - اسلامی را دارند؛ می‌توانند به عنوان پژوهشگر فعالیت کنند و یا پژوهش‌های انجام شده را در حیطه عمل در سطح موسسات تعلیم و تربیتی پیاده‌سازی کنند. و یا اگر علاقه به پژوهش دارند، در حوزه مدیریت اسلامی و یا تعلیم و تربیت اسلامی پژوهشگر خوبی شوند، علاوه براین، می‌توانند در حوزه گرایش‌های منابع انسانی وارد سایر موسسات شوند و یا در حوزه مدیریت آموزش عالی، می‌توانند وارد حوزه آموزش عالی شوند.

□ به نظر شما برای موفقیت در رشته علوم تربیتی چه ویژگی‌هایی لازم است یا چه کارهایی باید انجام داد؟

در این رشته لازم است دانشجو عمیق و دقیق درس بخواند، اکتفا به کتاب‌ها و کلاس‌های درسی نکند. کارورزی‌های محدودی داشته باشد، در مدرسه یا مسجد یا ... نه اینکه درگیر فضای کار شود، که از درس خواندن عقب بماند، بلکه در حد شناخت دغدغه‌ها و نیازهای جامعه، آشنایی با فضای خانواده‌ها و مدارس کفایت می‌کند. بخاطر اینکه دوره کارشناسی، بهترین زمان برای کسب علم است و مبانی نظری مقاطع بالاتر

در کارشناسی پایه‌گذاری می‌شود. [ادامه این گفت‌وگو را با ما همراه باشید

در کانال انجمن علمی دانشجویی علوم تربیتی دانشگاه]

آینده‌ای که انتظارم را می‌کشد..

نویسنده: زهرا عصار، کد ۴۰۲ علوم تربیتی

در این بخش تصمیم داریم دانشجویان رشته علوم تربیتی را با آینده جذاب و روشن رشته خود آشنا کنیم. از آنجا که تخصص این رشته آموزش است و نیاز به آموزش در بخش‌های مختلف و ارتقای کیفیت آن، هر روز در حال افزایش است، می‌توان گفت بازار کار این رشته در مقایسه با سایر رشته‌های علوم انسانی از وضعیت تقریباً مناسبی برخوردار است. فارغ‌التحصیلان این رشته علاوه بر این که می‌توانند به عنوان معلم یا کارشناس آموزش به استخدام نهادهای دولتی یا غیردولتی درآیند، می‌توانند از طریق مهارت‌هایی مثل ارائه مشاوره تحصیلی، تولید محتوای آموزشی، تدریس خصوصی و ... برای خود اشتغال‌زایی کنند. دانشجویان رشته علوم تربیتی، به سبب رشته پویا و فعالی که دارند، در هر عرصه‌ای که بتوانند در آن نقش آفرینی کنند، اثرات مهمی در جامعه می‌گذارند و این یعنی به جز آنکه یک فارغ‌التحصیل بخواهد به استخدام موسسه‌ای در بیاید، خودش نوآور و مبتکر شغل در عرصه علم خویش است. این همان ویژگی‌ای است که دانشجویان این رشته را نسبت به سایر رشته‌های علوم انسانی، ممتاز می‌کند. نکته قابل اهمیت این است که این رشته جزو رشته‌های مهارتی محسوب می‌شود و فارغ‌التحصیلان این رشته حتماً باید به مهارت‌های آموزشی از جمله روش‌ها و فنون تدریس، انتخاب محتوای مناسب، نحوه نوشتن طرح درس، نحوه مدیریت کردن کلاس، فن بیان، نیازسنجی و استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات در آموزش تسلط کافی نیز داشته باشند. در نهایت، هرکدام از مشاغلی که ذکر شد، از جهت اهمیت پرورش و تعلیم و تمام جوانبی که گره خورده به تار و پود انسان‌هاست، اهمیت زیادی دارد. پس خوب است دانشجویان علوم تربیتی، با دقت‌نظر و خودشناسی کافی، شغل مناسب را انتخاب و در همان جهت قدم‌های بزرگ و اثرگذاری بردارند.

